

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

на освітньо-професійну програму «Підприємництво та інновації»

другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю D3 «Менеджмент»
галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право»

у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Актуальність та концептуальна спрямованість освітньої програми.

В умовах глибокої трансформації національної економіки, повоєнної відбудови та інтенсифікації євроінтеграційних процесів виникає нагальна потреба у підготовці управлінських кадрів нового покоління. Сучасний менеджер має володіти не лише класичним інструментарієм прийняття управлінських рішень, а й бути носієм підприємницького мислення, здатною орієнтуватися в інноваційних екосистемах та застосовувати міждисциплінарний підхід. Представлена на рецензування освітньо-професійна програма «Підприємництво та інновації» за спеціальністю D3 «Менеджмент» орієнтована саме на розв'язання цього завдання.

Аналіз оновленої редакції ОПП (вводиться в дію з 01 вересня 2026 р.) свідчить про глибоку системну роботу проектною групою під керівництвом гаранта к.е.н., доц. Юрія Ціжми. Програма відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій (7 рівень), Стандарту вищої освіти зі спеціальності «Менеджмент» другого (магістерського) рівня та оновленому переліку галузей знань і спеціальностей (Постанова КМУ №1021).

Аналіз структури, змісту навчального плану та порівняльна динаміка оновлення.

Загальний обсяг програми становить 90 кредитів ЄКТС із терміном навчання 1 рік і 4 місяці. Порівняльний аналіз навчального плану та ОПП редакції 2025 року та оновленої програми 2026 року демонструє якісне переформатування структурно-логічної схеми та змістового наповнення компонентів.

По-перше, заслуговує на позитивну оцінку структурне перегрупування та посилення дисциплін загальної підготовки. Перейменування дисципліни «English for Entrepreneurship and Innovation» на «Ділова англійська для підприємництва та інновацій» (ОК1, 3 кредити) та об'єднання компетентностей у курсі «Лідерство та комунікації у підприємстві» (ОК3, 6 кредитів) дозволили уникнути дублювання та створити міцний фундамент для формування м'яких навичок управління.

По-друге, суттєвого вдосконалення зазнав блок фахової практико-орієнтованої підготовки. У новій редакції програми відмовилися від описових дисциплін на користь спеціалізованих кейс-практикумів, що є вкрай важливим для магістерського рівня:

- «Кейс-практикум: штучний інтелект для управлінських рішень у підприємстві» (ОК8, 3 кредити);
- «Кейс-практикум зі стратегій мотивації та управління командою» (ОК9, 3 кредити);

– «Кейс-практикум з управління зростанням і масштабуванням стартапів» (ОК10, 3 кредити);

– «Кейс-практикум: стратегії розвитку підприємництва та інноваційних екосистем» (ОК11, 3 кредити).

Такий підхід забезпечує прикладну спрямованість навчання, розвиває навички аналізу складних господарських ситуацій та прийняття управлінських рішень в умовах високої невизначеності.

Оцінка програмних компетентностей та результатів навчання.

Матриці відповідності програмних компетентностей та результатів навчання (РН) компонентам ОП свідчать про високий ступінь внутрішньої узгодженості. Програму доповнено актуальними спеціальними компетентностями, зокрема СК11 (здатність ініціювати та розвивати підприємницькі ініціативи, створювати бізнес-моделі та масштабувати стартапи), СК12 (застосування цифрових технологій та штучного інтелекту в управлінні) та СК13 (забезпечення інноваційного розвитку та взаємодія з учасниками інноваційних екосистем). Результати навчання (РН14-РН16) чітко корелюють із названими компетентностями.

Практична підготовка (Виробнича практика – ОК12, 12 кредитів; Науково-дослідна практика та підготовка кваліфікаційної роботи – ОК13, 15 кредитів) є збалансованою і створює належні умови для апробації результатів магістерських досліджень.

Зауваження та пропозиції. Загально позитивно оцінюючи зміст та структуру освітньо-професійної програми, вважаю за доцільне висловити такі рекомендації для подальшого розвитку ОПП:

1. У межах викладання вибірових освітніх компонентів (ВК14-ВК21) рекомендую розширити тематику, присвячену управлінню підприємницькою та інноваційною діяльністю, зокрема, агропідприємств і кооперативів, розробленню та впровадженню кооперативних бізнес-моделей, а також управлінню проектами інноваційного розвитку сільських територій у контексті європейської інтеграції.

2. Активізувати використання потенціалу академічної мобільності шляхом залучення здобувачів до спільних науково-прикладних досліджень із закордонними закладами вищої освіти-партнерами.

Загальний висновок. Освітньо-професійна програма «Підприємництво та інновації» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю ДЗ «Менеджмент» у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника є сучасною, високоякісною, цілісною та конкурентоспроможною. Вона повністю відповідає встановленим нормативно-правовим вимогам та рекомендована до затвердження і впровадження в освітній процес.

Завідувач кафедри підприємництва та торгівлі
Львівського національного університету ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького,
доктор економічних наук, професор,
академік УАЕН, почесний професор ЛНУМ

Юрій ГУБЕНІ





ПРИКАРПАТ
ЕНЕРГО-ТРЕЙД

Товариство з обмеженою
відповідальністю «Прикарпатенерготрейд»
вул. Надрічна, 4 - Б
м. Івано-Франківськ, 76019
тел. (0342) 58 63 90
info@pret.com.ua
www.pret.com.ua
ЄДРПОУ 42129720

№ 3106 дата 04.09.2026

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

на освітньо-професійну програму «Підприємництво та інновації»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю D3 «Менеджмент»
галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право»
у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Актуальність та відповідність потребам реального сектору економіки. Сучасний енергетичний сектор та інфраструктурний бізнес України функціонують у режимі безперервних викликів, турбулентності та технологічної трансформації. Реальний бізнес гостро відчуває дефіцит управлінських кадрів, які володіють системним стратегічним баченням, здатні швидко адаптувати бізнес-моделі, впроваджувати інновації та використовувати цифрові інструменти для прийняття оперативних і стратегічних рішень. Особливо це стосується енергетичного сектору, де зростає потреба у фахівцях, здатних працювати в умовах високої ринкової невизначеності, управляти ризиками, аналізувати великі масиви даних та забезпечувати цифрову трансформацію бізнес-процесів. Рецензована освітньо-професійна програма «Підприємництво та інновації» за спеціальністю D3 «Менеджмент» (редакція 2026 року) безпосередньо відповідає цим запитам ринку праці.

Аналіз практичної спрямованості освітньої програми та навчального плану. Ознайомлення зі змістом ОПП та оновленим навчальним планом показує, що розробники програми (кафедра підприємництва, торгівлі та прикладної економіки під керівництвом д.е.н., проф. Надії Пилипів та гаранта к.е.н., доц. Юрія Ціжми) провели вагомую роботу щодо посилення бізнес-орієнтованості навчального процесу.

У порівнянні з редакцією 2025 року, оновлена програма позбавлена абстрактного теоретизування та максимально наближена до практичних потреб підприємств. Особливо варто відзначити запровадження набору кейс-практикумів у 2 та 3 семестрах:

1. «Кейс-практикум: штучний інтелект для управлінських рішень у підприємстві» (OK8) – надзвичайно актуальний курс, оскільки використання ШІ та data-driven аналітики є ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності сучасних компаній. Такі компетентності дедалі активніше використовуються для прогнозування ринкових тенденцій, підтримки управлінських рішень, автоматизації бізнес-процесів та підвищення ефективності діяльності підприємств.

2. «Кейс-практикум зі стратегій мотивації та управління командою» (OK9) та «Кейс-практикум з управління зростанням і масштабуванням стартапів» (OK10) – дисципліни, що формують навички управління людським капіталом та масштабування бізнес-процесів в умовах кризи та обмеженості ресурсів.

3. «Кейс-практикум: стратегії розвитку підприємництва та інноваційних екосистем» (OK11) – курс, який навчає магістрів працювати у кооперації з партнерами, інвесторами та інституційними гравцями.

Важливим плюсом програми є потужний практичний блок: Виробнича практика обсягом 12 кредитів ЄКТС та Науково-дослідна практика (підготовка кваліфікаційної роботи) обсягом 15 кредитів ЄКТС. Це дозволяє здобувачам проходити стажування на базі діючих підприємств, розробляти реальні інноваційні та антикризові проекти, а не лише обмежуватися теоретичними розрахунками.

Відповідність кваліфікаційним вимогам та придатність до працевлаштування. Визначений у програмі перелік посад для випускників повністю відповідає Національному класифікатору професій ДК 003:2010 (зокрема, керівники проектів та програм – код КП 1238, менеджери з комерційної діяльності – код КП 1475.4, професіонали з ефективності господарської діяльності — код КП 2419.2). Сформовані компетентності СК11–СК13 та результати навчання РН14–РН16 дають підстави стверджувати, що випускники програми будуть затребуваними як у малому та середньому бізнесі, так і у великих корпоративних структурах чи енергетичних компаніях. Особливої цінності набувають компетентності з управління змінами, ризиками, інноваційними проектами та процесами сталого розвитку, які сьогодні є одними з ключових вимог роботодавців.

Зауваження та пропозиції. Для подальшого підвищення якості підготовки магістрів пропоную:

1. Розширити практику залучення топ-менеджерів та фахівців-практиків реального сектору бізнесу до проведення майстер-класів і тренінгів у межах викладання ОК6 «Стратегічний менеджмент у підприємстві» та ОК8 «Кейс-практикум: штучний інтелект для управлінських рішень у підприємстві».

2. Під час проходження виробничої практики приділити особливу увагу питанням енергоефективності, сталого розвитку (ESG) та управління ризиками в умовах кризових явищ.

3. Посилити залучення здобувачів до виконання прикладних бізнес-кейсів, сформованих на основі реальних викликів підприємств, зокрема у сферах цифрової трансформації, управління ризиками, енергоефективності та реалізації інноваційних проєктів.

Загальний висновок. Освітньо-професійна програма «Підприємництво та інновації» (другий магістерський рівень, спеціальність D3 «Менеджмент») Карпатського національного університету імені Василя Стефаника відповідає сучасним вимогам ринку праці, має чітку практичну спрямованість і рекомендується для реалізації у 2026/2027 навчальному році. Програма формує компетентності, необхідні для підготовки менеджерів нового покоління, здатних ефективно працювати в умовах цифрової трансформації економіки, технологічних змін та посилення ролі сталого розвитку в діяльності сучасного бізнесу.

Голова Ради директорів

ТОВ «Прикарпатенерготрейд»



Олег ДАЦКО



08.09.2026

№ 239/24-15/23 РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

на освітньо-професійну програму «Підприємництво та інновації»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю D3 «Менеджмент»
галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право»
у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Актуальність освітньої програми у контексті муніципального та регіонального розвитку. Розвиток сучасних міст і територіальних громад напругу залежить від ефективності взаємодії між органами місцевого самоврядування, комунальним сектором, локальним бізнесом та науковими інституціями. Для реалізації складних інфраструктурних проектів, впровадження принципів smart city, залучення інвестицій та забезпечення сталого розвитку необхідні висококваліфіковані управлінці. Вони повинні володіти методологією проектного менеджменту, інноваційними технологіями управління та навичками розбудови публічно-приватного партнерства. Саме тому освітньо-професійна програма «Підприємництво та інновації» є надзвичайно своєчасною та затребуваною для регіонального ринку праці.

Аналіз змісту та оцінка оновлень ОПП і навчального плану. Аналіз ОПП (вводиться в дію з 01 вересня 2026 р., протокол Вченої ради №11 від 18.06.2026 р.) та навчального плану свідчить про глибоку модернізацію освітнього контенту порівняно з попереднім навчальним роком.

Варто відзначити вдалу структуру обов'язкових компонентів програми (63 кредити ЄКТС). Включення таких дисциплін, як «Проектний менеджмент у підприємстві та інноваціях» (ОК5, 3 кредити) та «Лідерство та комунікації у підприємстві» (ОК3, 6 кредитів), дозволяє сформувати у магістрів компетентності, необхідні для ефективної комунікації у публічному та бізнес-середовищі, управління крос-функціональними командами та реалізації інфраструктурних й інноваційних ініціатив.

Особливе значення для муніципального та регіонального управління має впровадження у новій редакції програми курсу «Кейс-практикум: стратегії розвитку підприємництва та інноваційних екосистем» (ОК11, 3 кредити). Дана дисципліна навчає здобувачів бачити цілісну картину розвитку території, створювати умови для залучення інвестицій та взаємодіяти з різними групами стейкхолдерів.

Департамент ІнфрЖКП ІФМР
ВІХ № 239/24-15/23 від 08.09.2026

5027



вул. Незалежності, 7
м. Івано-Франківськ



ЄДРПОУ 37794186
(0342) 53-22-12



dkgmvr@...
www.komynalka.com.ua

Використання сучасних цифрових інструментів та штучного інтелекту (ОК8) також є важливим кроком вперед, оскільки цифровізація є пріоритетом розвитку інфраструктури та житлово-комунального господарства сучасного міста.

Оцінка практичної підготовки та системних результатів навчання. Програма передбачає ґрунтовну практичну підготовку (30% від загального обсягу кредитів програми): Виробнича практика (ОК12, 12 кредитів) та Науково-дослідна практика (ОК13, 15 кредитів). Перелік програмних результатів навчання (зокрема РН14, РН15, РН16) гарантує, що здобувачі зможуть аналізувати інноваційне середовище, оцінювати ефективність управлінських рішень та розробляти стратегії сталого розвитку.

Зауваження та пропозиції. З метою подальшого підвищення якості підготовки фахівців рекомендую:

1. У рамках дисциплін «Проектний менеджмент у підприємстві та інноваціях» (ОК5) та «Кейс-практикум: стратегії розвитку підприємства та інноваційних екосистем» (ОК11) передбачити розгляд кейсів із реалізації проєктів публічно-приватного партнерства та залучення грантових коштів міжнародних фондів для міської інфраструктури.

2. Пропонувати здобувачам теми кваліфікаційних магістерських робіт, орієнтовані на розв'язання практичних проблем розвитку міської інфраструктури, енергоефективності та соціального підприємництва в Івано-Франківській ТГ.

Загальний висновок. Освітньо-професійна програма «Підприємництво та інновації» за спеціальністю ДЗ «Менеджмент» другого (магістерського) рівня вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника відповідає найвищим стандартам якості, враховує регіональний контекст і запити ринку праці та рекомендується до реалізації.

Заступник міського голови Івано-Франківська
Директор департаменту інфраструктури,
житлової та комунальної політики



Михайло СМУШАК

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

на освітньо-професійну програму
«Підприємництво та інновації»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю D3 «Менеджмент»
галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право»
у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науково-методична обґрунтованість та актуальність програми. Швидка трансформація освітньо-наукового простору України, зумовлена імплементацією Європейських стандартів вищої освіти (ESG) та введенням у дію нового переліку галузей знань і спеціальностей, вимагає від закладів вищої освіти постійного оновлення освітніх програм. Освітньо-професійна програма «Підприємництво та інновації» за спеціальністю D3 «Менеджмент», розроблена науково-педагогічним колективом кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, є зразком гнучкого та науково обґрунтованого реагування на освітні виклики.

Представлена оновлена редакція ОПП (2026 р.) базується на вимогах Стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» для другого (магістерського) рівня, забезпечує логічне продовження бакалаврських програм та орієнтована на підготовку управлінців-інноваторів.

Науково-педагогічний аналіз змісту та навчального плану. Структура програми є чітко збалансованою (90 кредитів ЄКТС, 1 рік 4 місяці навчання). Відзначаю високий академічний рівень побудови навчального плану та структурно-логічної схеми.

Порівняно з програмою 2025 року, у новій редакції здійснено вдалу оптимізацію обов'язкових компонентів (ОК):

1. Цикл загальної підготовки (12 кредитів) поєднує дисципліни «Ділова англійська для підприємництва та інновацій» (ОК1), «Методологія та організація наукових досліджень у підприємстві та інноваціях» (ОК2) та «Лідерство та комунікації у підприємстві» (ОК3) і створює необхідний методологічний і мовний базис для магістерських досліджень та міжнародної академічної мобільності.

2. Цикл професійної підготовки (24 кредити теоретичної підготовки) складається із фундаментальних дисциплін («Менеджмент інновацій та стартапів» – ОК4, «Проектний менеджмент в підприємстві та інноваціях» – ОК5, «Стратегічний менеджменту підприємстві» – ОК6, «Глобальні стратегії

розвитку підприємництва» – ОК7) та інноваційного блоку практик-кейсів (ОК8 – ОК11).

3. Блок вибірових дисциплін (24 кредити, ВК14-ВК21) забезпечує реалізацію права здобувачів на формування індивідуальної освітньої траєкторії, що повністю відповідає вимогам студентоцентричного підходу.

Матриці відповідності компетентностей (ЗК1-ЗК7, СК1-СК13) та результатів навчання (РН1-РН16) складені бездоганно з академічної точки зору. Описи компетентностей СК11, СК12, СК13 чітко відображають специфіку та назву програми.

Оцінка атестації та науково-дослідної складової. Атестація здобувачів здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи (ОК22, 3 кредити), якій передують ґрунтовна науково-дослідна практика та підготовка кваліфікаційної роботи (ОК13, 15 кредитів). Вимоги до кваліфікаційних робіт містять чіткі критерії щодо академічної доброчесності, відсутності плагіату та обов'язкового оприлюднення в репозитарії університету.

Зауваження та рекомендації. У порядку науково-методичного дискусю вважаю за доцільне запропонувати:

1. Посилити публікаційну активність здобувачів магістерського рівня у співавторстві з викладачами у фахових виданнях України та виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах даних (Scopus/Web of Science), за результатами виконання ОК2 та ОК13.

2. Розглянути можливість розроблення спільних програм академічної мобільності з провідними закладами вищої освіти України, що підтримують напрям «Підприємництво та інновації».

Загальний висновок. Освітньо-професійна програма «Підприємництво та інновації» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю ДЗ «Менеджмент» у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника розроблена на високому науково-методичному рівні, відповідає усім акредитаційним вимогам і рекомендована до впровадження в освітній процес.

Завідувач кафедри підприємництва і торгівлі
Західноукраїнського національного університету,
доктор економічних наук, професор



Ольга СОБКО

Підпис	<i>Ольга Собко</i>
Завіряю:	
НАЧАЛЬНИК ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ	<i>Анна Сениш</i>

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК
на освітньо-професійну програму
«Підприємництво та інновації»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю D3 «Менеджмент»
галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право»
у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Оцінка інноваційності та візії освітньої програми. Сучасний глобальний та український бізнес розвивається в умовах екстремальної динаміки. Старі управлінські шаблони більше не працюють. Перемагають ті компанії та стартапи, які вміють будувати гнучкі інноваційні екосистеми, швидко масштабуватися, залучати венчурний та грантовий капітал і використовувати новітні технології, зокрема штучний інтелект. Освітньо-професійна програма «Підприємництво та інновації» за спеціальністю D3 «Менеджмент» Карпатського національного університету імені Василя Стефаника у редакції 2026 року – це приклад сучасного, прогресивного підходу до вищої освіти, який максимально наближений до філософії інноваційних хабів та акселераторів.

Аналіз ключових переваг та екосистемного підходу в ОПП. Як керівник інноваційного центру Promprylad, я оцінюю освітню програму з точки зору здатності її випускників створювати реальні життєздатні продукти, стартапи та розвивати бізнес-екосистеми.

У порівнянні з програмою минулого року (2025 р.), розробники ОПП зробили якісний стрибок у напрямку практичної інноваційності:

- інтеграція штучного інтелекту – курс «Кейс-практикум: штучний інтелект для управлінських рішень у підприємстві» (ОК8) є саме тим інструментом, який робить випускників випереджаючими на ринку праці;
- фокус на стартапи та масштабування – включення ОК4 «Менеджмент інновацій та стартапів» та ОК10 «Кейс-практикум з управління зростанням і масштабуванням стартапів» дає студентам розуміння методологій Lean Startup, Customer Development, підготовку до пітчінгів перед інвесторами та побудову бізнес-моделей;
- екосистемний підхід – дисципліна «Кейс-практикум: стратегії розвитку підприємництва та інноваційних екосистем» (ОК11) вчить будувати партнерства між бізнесом, освітою, громадою та інвесторами.

Програма акцентує увагу на навчанні через аналіз реальних кейсів (case-study methodology), розробленні власницьких проєктів та командній роботі. Наявність 27 кредитів на практичну підготовку (ОК12, ОК13) відкриває чудові можливості для студентів проходити практичне навчання безпосередньо на базі інноваційних центрів, бізнес-інкубаторів та акселераційних програм.

Відповідність спеціальним компетентностям. Спеціальні компетентності СК11 (створення бізнес-моделей та масштабування), СК12 (цифрові технології та ІІІ) та СК13 (взаємодія з учасниками інноваційних екосистем) повністю відповідають світовим трендам у сфері менеджменту та підприємництва.

Зауваження та пропозиції. Для подальшого посилення практичної та інноваційної цінності програми пропоную:

- Запровадити практику проведення підсумкових пітчінг-сесій або заліків з кейс-практикумів (ОК8, ОК10) за участю запрошених менторів, представників інвестиційних фондів та бізнес-ангелів.

- Сприяти тому, щоб кваліфікаційні магістерські роботи (OK13, OK22) розроблялися у формі реальних бізнес-планів або стартап-проектів, готових до подачі на грантові програми чи залучення інвестицій.

Загальний висновок. Освітньо-професійна програма «Підприємництво та інновації» (другий магістерський рівень, спеціальність D3 «Менеджмент») у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника є сучасною, прикладною, інноваційною та повністю відповідає вимогам сучасної економіки. Програма рекомендована до реалізації.

CEO of Promprylad



Юрій ФИЛЮК